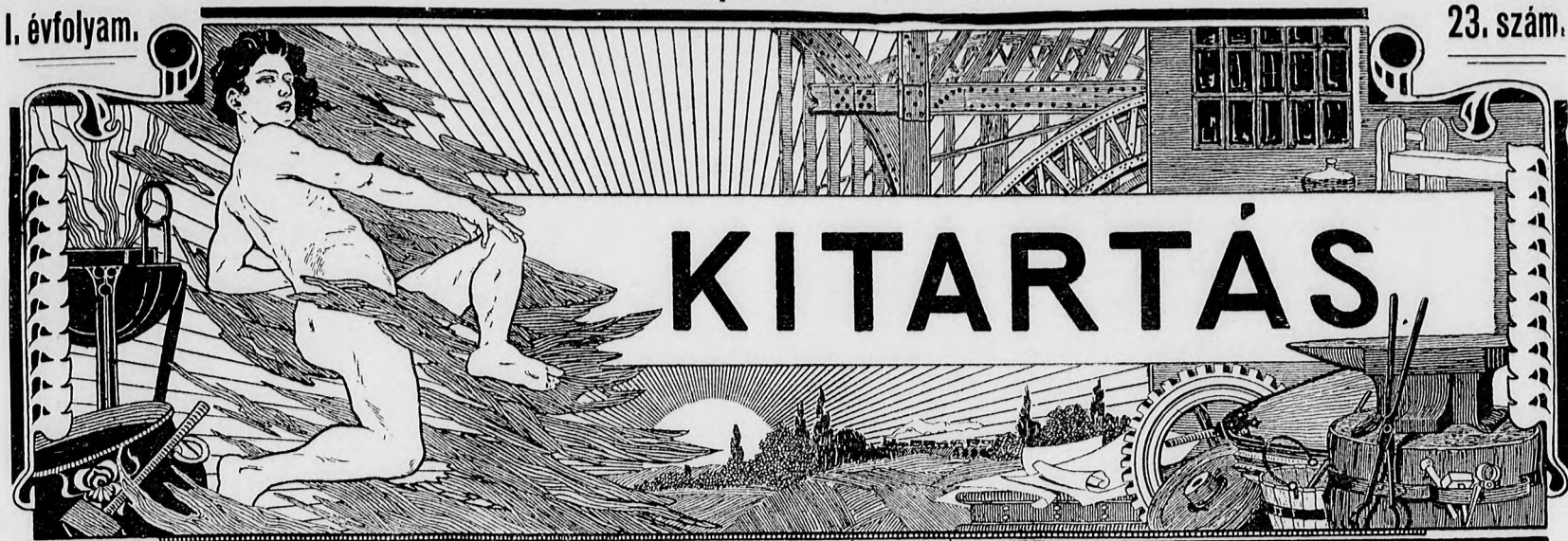

1900

1899. szeptember hó 24-én.

I. évfolyam.

23. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

Közeledés a cél felé.

Az ige immár nemsokára testté lesz. A miért oly lankadatlan szorgalommal küzdöttünk mi is, tagjaink is, nemsokára megvalósul s a „Kitartás“ már legközelebb megkezdí működését mint szövetkezet. Hogy mit jelent ez, azt csak az képes megítélni, a ki tudja, hogy mily óriási különbség van a szövetkezet és más érdek-társulat működése közt. Most, az alapvető munkálatok betetőzése alatt, büszkén és önérzettel tekintünk vissza eddigi működésünkre, mert beigazolvva látjuk azt a tényt, hogy minden nemes eszme kikel, ha akad egy-két fáradságot nem ismerő ember, a ki a magot elhintse.

Hála tagjaink buzgalmának, immár oly nagy számban csoportosultunk a „Kitartás“ zászlója alá, hogy a szövetkezetté alakulás küszöbön van. Az alapszabályok munkában vannak s azoknak mielőbbi elkészítésén serényen dolgozunk. Mert a cél, a mit magunk elé tűztünk, az, hogy minél előbb szövetkezetté alakulva működhessünk s bár még nagy idő áll rendelkezésünkre e cél megvalósítására, mindazonáltal mi azon vagyunk, hogy a kitűzött időt be sem várva, a mint a megfelelő tagszám zászlónk alá sorakozott, azonnal szövetkezetté alakuljunk. És ez a mi munkánk oroslánrésze. Csak addig kell küzdenünk teljes erőmegfeszítéssel, csak addig kell ellensúlyozni igyekeznünk a zsíros hasznukat féltő részvénytársulatok rágalmait, a melyekkel nemes céljainkat bemocskolni igyekeznek, míg szövetkezetté nem alakultunk. Azután már agítálhatnak ellenünk, a hogy nekik tetszik,

akkor már nem tántoríthatnak el senkit e nemes emberbaráti eszmétől soha.

Hiszen mindenki tudja, mit akarunk, micsoda szép cél érdekében áldozunk munkát, időt és fáradságot!

A szegény emberek ügyét karoltuk fel s azt akarjuk, hogy a kis emberek egymáson segítve igyekezzenek elhárítani vagy elviseihetővé tenni a sors különböző csapásait. Az összerakott fillérekből tőke lesz, a mely mögött nyugodtan várhatja be minden szegény ember az élet bárminő viharát is. Szándékunk önzetlen és igaz voltát rövid működésünk alatt számos példával igazoltuk s így nincs szükségünk nagyhangú reklámokra, émelyítő és beválthatatlan ígéretekre, hogy valakit meggyőzzünk céljaink nemes volta felől. Most már csak egy kötelesség áll előttünk, az, hogy mielőbb mint a kereskedelmi és váltótörvényszéknél bejegyzett és minden tetteért felelősségre vonható szövetkezet működhessünk.

Felkérjük tehát tagjainkat, hogy még egy kis buzgalommal és önmaguk iránti jóakarattal igyekezzenek odahatni, hogy mindenki legalább még csak egy tagot szerezzen meg nemes eszménknek.

Ismerőseink, barátaink, rokonaink körében terjeszszük e szép eszmét, mert ha minden egyes tagunk csak még egy tagot megszerez a „Kitartás“-nak, már elérjük azt a tagszámot, a melylyel nyugodtan megalakíthatjuk a szövetkezetet. És ha egyszer szövetkezetté alakultunk, akkor már önként, magától fog mindenki hozzánk csatlakozni. Akkor azonban csak orvosi vizsgálat s választmányi határozat alapján vesszük fel

az újonnan belépő tagokat. Mert azon leszünk, hogy azután csak olyan biztosítási emberanyagot vegyünk fel, a mely minél kevesebb terhet ró a szövetszervezetre. Magától értetődik, hogy csak azért cselekszünk így, ha szövetszervezetté alakulunk, hogy azon tagtársak érdekeit megvédhessük, a kik az alapvetés nehéz munkájában résztvettek.

Igyekezünk tehát mindnyájan, hogy mielőbb elérhessük a nemes czélt s igyekezzék mindenki a „Kitartás“ eszméit terjeszteni mindenütt, a hol megfordul, mert hiszen mindnyájunk érdeke az, hogy mielőbb elérhessük azt a tagszámot, a melylyel szövetszervezetté alakulhatunk.

Minden tag csak egy tagot szerezzen s a szövetszervezet létrehozásában elévülhetetlen érdemeket szerzett!

Kongresszusok.

Két rendkívül fontos kongresszus folyt le a héten Budapesten. Az egyik, a mely tisztán országos érdekek istápolását tűzte ki feladatául, a gyermekvédő; a másik, a mely nemzetközi jellegű, a büntetőügyi kongresszus volt.

Ránk nézve mindkettő fontos ugyan, mindazonáltal a gyermekvédő kongresszus iránt sokkal nagyobb volt az érdeklődés, a mi természetes is. Mert sajnos, a magyar társadalom még igen keveset tesz a jövő nemzedék érdekében. A gyermekvédő kongresszus végeztélje pedig nem egyéb, mint a jövő nemzedék erősítése, valamint azon áldozatok számának csökkentése, a melyeket, mint a gyermekhalálzási statisztika kimutatja, főképp a nyomor, a bűn szed magának az ártatlan

gyermek seregéből. Bizony, nagyon sok tenni valója van a gyermek-kongresszusnak Magyarországon. De ha azt hiszik, hogy pusztán társadalmi úton elérhetnek valami lényeges eredményt, akkor nagyon csalódnak azok, a kik a főrendiház dísztermében tanácskoztak a jövő Magyarországa sorsa felett.

A társadalom mindenesetre meg fogja tenni a magáét, mindazonáltal az államnak lesz kötelessége a tőle telhető legnagyobb áldozatot meghozni Magyarországa gyermekügyének. Egyetlen állama nincs Európának, mely a gyermekvédelem tekintetében oly keveset tett volna eddig, mint Magyarország.

Párisban milliókat áldoztak lelenczházakra, de van is Franciaországnak olyan kiterjedt és hatalmas lelenczügye, mint egyetlen egy államnak sem Európában. Elsősorban is, hatalmas lelenczházak kell létesíteni a fővárosban s kisebbeket a vidéki városokban, sőt a mezővárosokban is. Lelelenczházra van legégetőbb szükség a jövő nemzedék érdekében, a hol az apátlan, anyátlan gyermekeket felnevelik addig, míg becsülettel meg tudják keresni kenyerüket. Hány ezer és ezer lelket fognak megmenteni azok a lelenczházak az emberiségnek; olyan veszendő lelkeket, a kik lelenczházak hiányában most a bűnnek és nyomornak lesznek martalékai.

De közegészségügyi szempontból is rendkívül sok tennivalónk van még e téren. Szaporítandó a gyermekkorházak száma is. E tekintetben is jóval előttünk jár minden külföldi modern állam s mivel a gyermekvédő kongresszusnak az volt a czélja, hogy ezeknek nyomába lépjen, őszinte szívvel üdvözljük őket.

Nem kevésbbé érdekes volt azonban a büntetőügyi kongresszus is, a melyre épúgy, mint a gyermekvédő kongresszusra, a messze külföldről is számosan érkeztek közénk az érdeklődők. Legfontosabb tárgya kongresszusnak a rendőri kihágások és vétségek minősítése érdekében tett felszó-

A mikor megláttalak leányka . . .

*A mikor megláttalak leányka,
Azonnal megszerettelek én,
Szívemet lánggra gyújtá egy szikra,
Szemeidből jött a gyújtó fény.*

*S azóta lángoló tűz a keblem,
Érzelmeim izzó kráterje,
Azért oly forró az én szerelmem,
Melyet többé mi sem hűthet le.*

Leleplezve.

*Beköszönt a fürdő-évad,
Megy, ki mehet fürdőzni;
Férj uram is küldi nejét:
Menj édesem üdülni.*

*Szót fogad a hű feleség,
De szívében gyanu kél;
Férje fősvény s tőle ilyen
Áldozatot nem reméll.*

*Gyanakodva visszafordul,
Szörnyűség, mit otthon lát:
Férj uram egy lányt ölelget
S annak csókra csókot ad.*

Zsitvay Sándor.

A t ö k f e j ű.

MONOLOG.

Irta: Feydeau Georges.

Mit? Önök azt hiszik, hogy nevetek? Dühös vagyok! Milyen gazemberek azok a tanárok! Majd adok én nekik, ha miniszter leszek! Önök nem tudják mi történt velem? A tanárom felszólított, hogy mondjam fel a leczkémét; nem tudtam belőle egy szót sem, szekundát adott. Micsoda igazságtalanság! Hogy felelhessek, mikor nem tanultam? Tiltakoztam ellene, mire ő ki-

lalások, valamint a leánykereskedés megszüntetésére vonatkozó javaslatok voltak. Az előbbi ponthoz hozzászóltak:

Gaucklerc nanczi-i tanár. Hosszasabban fejtegeti a vétség és kihágás kölcsönös viszonyát, s iparkodik megvonni a határvonalat a kettő között. Szerinte különben a vétség és kihágás között csak fokozati különbség van. Így pl. némi kihágást (a részegséget) az ismétlés vétséggé emeli.

Utána *Reichardt* Zsigmond dr. budapesti törvényszéki albiró ült a fölolvadó-asztalhoz. Szerinte a kihágást a büntettől szigorúan el kell választani s a megkülönböztetésnél nemcsak az objektív, hanem a szubjektív momentumokat is figyelembe kell venni. A kihágási eljárásnak mindenekfelett rövidnek és egyszerűnek kell lenni.

Harmadiknak *Fayer* László dr. budapesti egyetemi tanár szólott. Azt tartja, hogy a jelenlegi törvényhozásokban a kihágás, vétség és büntett közötti különbség nincs következetesen keresztülvive. Vannak igen súlyos kihágások és igen könnyű természetű vétségek. Amazt szigorúbban büntetik, mint emezt, pedig a kihágás alatt könnyebb természetű cselekményt értünk, mint a vétség alatt. A megkülönböztetés nehézsége főleg a birói ítélethozatalnál tűnik ki. Szerinte a kihágás büntetésének maximumát 3 hónapban kellene megállapítani, 3 hónapon túl 3 évig terjed a vétség, azontúl a büntett. Ajánlja különben, hogy a kérdés eldöntését hagyják a jövő esztendőre.

Liszt Ferencz berlini egyetemi tanár foglalkozva az elhangzott három előadással, kifejti, hogy bizonyára van különbség a kihágás, vétség és büntett között. Csak meg kell keresni. Néha szubjektív, néha objektív momentumokon alapszik, ez a különbség. Az eddigi szónokok azonban nem mélyedtek bele a kérdés tulajdonképeni központjába. Ezért ő is azt ajánlja, halaszszák a döntést jövő évre.

A kongresszus ezután áttért a *leánykeres-*

kedésre. A tétel előadója *Fernand Dreyfus*. Nem tett pozitív indítványt, de kívánatosnak tartaná, ha nemzetközileg szervezkednének a leánykereskedés elnyomására s büntetőtörvényekben paragrafusokat szerkesztenének e bűncselekmény megtorlására.

Abbé *Reynault* szólalt fel utána. A kongresszus tagjai nagy érdeklődéssel hallgatták az abbét, a ki úgy beszélt, mintha a szószékről prédikációt mondana. Nagy megbotránkozással szól főleg a pornografikus iratokról, a melyeknek olvasói kivált a gyermekek és fiatal leányok közül kerülnek ki. Az ilyen irásoknak terjesztését szigorúan el kell tiltani. Hatásos beszédét hosszasan megtapsolták.

Gruber Lajos dr. budapesti kir. alügyész kívánatosnak tartja, hogy a köznép fölvilágosíttassék a leánykereskedés veszedelméről, hogy a megesett leányok és a leánykereskedéssel foglalkozó ügynökök szigorú felügyelet alatt álljanak, hogy gyanus körülmények között az útlevel kiadása megtagadtassék, hogy a nagyobb vasút- és hajóállomások jól szemmel tartandók, hogy egy-letek létesüljenek a megesett leányok megtérítésére s nemzetközi kötelék létesíttessék a leánykereskedés ellenőrzésére.

Mindenesetre sok üdvös intézkedést várunk e két kongresszustól, a melyek hivatva lesznek a köznép, az általános emberi jólét előmozdítására és fejlesztésére.

Hatósági munkaközvetítés.

A „Kitartás“ egyik számában „Munka- és munkáskeresés“ czímen megpendítettük azt az eszmét, hogy egyrészt a munkát szüntelen és hiába kereső polgárok, másrészt a munkásokat kutatók között szerves hatósági közvetítés létesíttessék. A cikkünkben felhozott érvek azok bizonyára, a melyek a kereskedelmi minisztert

dobott az ajtón. Akkor aztán olyat mondtam neki, hogy nem köszönte meg! Az igaz, hogy nem hallotta meg, mert halkán mondtam.

Ah! ma reggel kisebb gondom is nagyobb volt annál, hogy a leczkémet tanuljam. Aludtam, mert tegnapelőtt estélyen voltam.... Ah, micsoda egy estély! Urak és hölgyek voltak jelen és két képviselő, a kiknek egyike ellenzéki. Ez beszélni akart, de a jelen voltak nem engedték szóhoz jutni a másik iránt való tekintetből, a ki kormánypárti. Könnyen hajba kaphattak volna.

Mikor megérkeztem, még kevesen voltak; az előcsarnokban egy nyájas úri ember állott, a bajusza le volt borotválva, de annál nagyobb pofaszakállt viselt. Azt mondták, hogy ez a háziúr. Ah, milyen szép ház!... Megszorítottam a kezét, a mi szemmelláthatólag hízelt neki... és elkérte a felöltőmet. Valóban, olyan gazdag háztulajdonos létére cseppet sem volt büszke. Önök érteni fogják, hogy nem teljesítettem kívánságát s egy másik bajúszos úrnak adtam oda a kabátomat, a ki valamivel kevésbé volt nyájas, de a ki nem utolsó ember lehetett a háznál, mert minden vendég kezét fogott vele és kedves barátomnak nevezte.

Beléptem az elfogadó terembe; a ház úrnője

elém jött és megszorította a kezemet... (elbizakodottan), azt hiszem, abból a módból, a hogy rám tekintett, hogy... No, de ne beszéljünk róla, szegény gyermek! Be akart mutatni férjének, de azt válaszoltam, hogy már volt szerencsém kezét szorítani vele az előcsarnokban. — Leültem. Egy fiatal leány ült mellettem... a ki rám tekintett... (elbizakodva) azt hiszem... abból a módból, a hogy rám tekintett, hogy... No, de ne beszéljünk róla, szegény gyermek! Látván, hogy nem mer velem beszédbbe elegyedni, én szólítottam meg s így szóltam hozzá: „Kisasszony, még nincsen nagyon meleg, de nemsokára roppant hőség lesz!“ Aztán hozzátettem: „Kisasszony, mindjárt táncolni fognak, ha úgy tetszik, táncoljunk együtt az első polkát!“ — „Már el vagyok igérkezve“, válaszolt ő. — „Az lehetetlen, — vágtam én vissza, — hiszen nincsen itt még senki, hát nem is igérkezhetett oda senkinek.“ Végre nekem ígérte az első keringőt. Én azonban sokkal jobban szeretem a polkát... mert én a keringőt négy lépéssel járom s még sohasem találtam táncosnőt, a ki lépést tudott volna velem tartani.

Mikor már sok vendég gyűlt össze, egy kis darabot adtak elő. Két színész játszott benne, két igen tehetséges testvér, a kiknek egyike —

arra készítették, hogy ezen általános jogosult kérelemnek helyt adjon; arra következtethetünk az alább közölt rendeletéből, hogy, habár az ily alakban még csak nagyon a kezdet stádiumában van, de legközelebbi jövőben olyan alakot nyer, mely minden kívánságot kielégít. De szóljon minden kommentár helyett magának a miniszternek a fővároshoz intézett átirata:

„Azon nagyarányú munkanélküliség, melyet az 1891. évi népszámlálás alkalmával felvett foglalkozási statisztika kitüntetett, közfigyelmet érdemlő jelenség, tekintettel egyfelől a székesfőváros nagygyá fejlett iparára, másfelől azon meglehetősen széles körben meggyökeresedett felfogásra, mely szerint a főváros területén a munkaalakalmak oly sokszorosak, hogy itt mindenki munkához és keresethez jut. E sajnálatos jelenség állandóságát látszanak tanusítani azok a kérvények, melyekben egyszerű munkások a jelzett időponttól kezdve jóformán minden esztendőben közvetlenül a vezetésem alatt álló miniszteriumhoz fordulnak munkáért.

A munkanélküliség elleni védekezésnek egyik leghathatósabb eszköze, a munkaközvetítés, a fővárosban mindeztideig sem az érdekelt körök, sem a hatóságok részéről kellő figyelemben nem részesült. A székesfővárosi ipartestületek és munkásegysületek a munkaközvetítés körül sok jóakaratot igyekeztek ugyan kifejtetni, mindazonáltal a munka nélkül levő ipari munkások feltűnő nagy száma legalább részben mindenesetre a munkaközvetítés rendezetlen voltára, sőt hiányára vezethető vissza. A munkanélküliség sajnálatos jelenségének természetes következménye, hogy úgy a munkaadó, mint a munkás részéről sok erő és idő haszontalanul pazaroltatik el, addig, míg a két fél egymásra talál.

Nagy hátrány és veszteség ez, melyet sem az állam, sem az érdekelttség, sem a község nem nézhetik közönnyel, annál kevésbé, *mert igen sok és fontos érdek fűződik a munkanélküliség*

lehető csökkentéséhez, nemkülönben ahhoz is, hogy a munkát keresők munka iránti igényeik kielégítése tekintetében föltétlenül megbízható, mindennemű káros irányzattól mentes közeghez fordulhassanak.

Mindezeknek megfontolása után elhatároztam, hogy a külföldi idevágó intézmények előzetes tanulmányoztatása alapján a munkaközvetítésnek egyelőre a székesfőváros területén való szervezését megindítom.

E tekintetben meghallgatván az érdekelttség különböző tényezőit, ennek alapján a munkaközvetítés szervezésének alapelveit állapítottam meg, melyeket a csatolt jegyzék tartalmaz. Mindenekelőtt a székesfővárosban lévén kívánatos ily intézet létesítése, az erre vonatkozó tárgyalásokat czímmel megindítani s felhívni, hogy maga részéről ismert áldozatkészségével tegye lehetővé a budapesti intézet lehető mielőbbi létesítését és pedig még oly időn, hogy *a télen meginduló élénkebb ipari tevékenység idejére az intézet már megkezdhesse működését*. Magam sem kívánván elzárkózni ezen fontos ügyben hozandó áldozatok elől, csakhogy létesítését biztosítsam, hajlandó vagyok a csatolt kimutatás szerint az első évben kerek összegben 15 ezer forintot tevő költségek harmadát tárczáim terhére engedélyezni, ha a székesfőváros közönsége s a kereskedelmi- és iparkamara a másik két harmadrész fedezéséről gondoskodik.

Felkérem a czímet, hogy ez ügyet sziveskedjék soron kívül sürgősen tárgyalás alá venni.

Az alapelvek a következők:

1. Az ipari munkaközvetítő intézetek hatásköre kiterjed az ipari munka minden neménél alkalmazott egyénekre, tehát a kereskedelmi alkalmazottakra, valamint a bánya- és kohómunkásokra is, kor- és nemi különbségre való tekintet nélkül.

2. Az intézetek állami és községi támogatással a kereskedelmi és iparkamarák mellett,

sajátságos! — sokkal idősebb volt a másiknál. Csakhogy nem tudnám ám megmondani önöknek, hogy melyik volt az idősebbik! Megkérdeztem a szomszédomtól, a ki azt válaszolta: „Lássá, az az idősebbik, a melyik legjobban hasonlít a másikhoz!” Sokáig kerestem. Most se vagyok benne biztos, de azt hiszem, hogy annak kellett a legidősebbnek lennie.

A kis darab után egy fuvolás nőt hallgatunk meg... nagyon jól ment és klarinéten is játszott nekünk. Ez egész idő alatt a mellettem ülő kisasszony le nem vette rólam a szemeit! (Elbizakodva) S azt hiszem, abból a módból, a hogy rám nézett, hogy... No, de ne beszéljünk róla! Szegény gyermek!

Egyebek közt barátságot is kötöttem ott! Pompás egy gyerek! Népszínműíró, a ki vagyont szerzett a — szappankereskedéséből! Hogy egy példát hozzak fel önöknek az ő szellemességéről, a mások ostobaságairól beszéltünk. Egyszerre hozzám fordul és azt mondja: „Hozzak föl önnek egy példát az emberi ostobaságról? Egy hülye áll előttem, nemde? Ezt a szemébe mondom neki! De ő nem érti el s kaczajba tör ki!” Én a hasamat fogtam nevetembe, a többiek nemkülönben. Ah, nagyon boldog vagyok, hogy megismerkedtem vele!

A hangverseny után táncolni kezdtek. Keringőtáncosnőmet kerestem... Sehogyse ment a dolog. Ő három lépésben táncolta, én négyben. Az első tour végén kért, hogy vezessem az étterembe. Ott érkezettnek hittem a pillanatot, hogy bókoljak neki, s így szóltam hozzá: „Kisasszony, a kollegiumban a kapusné nagyon csinos asszony; de kegyed még csinosabb, mint ő!” Ez nagyon finom bók volt... Ő egészen elvörösödött s kért, hogy vezessem a helyére. Izgatott volt. Szegény gyermek!

Az estély további folyama alatt ülve maradtam... Egy meglehetősen koros nő mellett ültem... Csevegtünk. Egyszerre csak egy fiatal leányt mutat nekem, a ki táncolt „Nézze, fiatal úr, milyennek találja azt a magas kisasszonyt ott?” — Hm! válaszoltam, — olyan spárga képe van! A leánya volt! A faképnél hagyott, nem is találkoztam vele többet.

Végül, reggel öt óra tájban elbucúztam a háziasszonytól. Az előcsarnokban újra ott találtam azt a rendkívül szeretetreméltó gazdag háztulajdonost; nem hagyta el az estélyt.

Cserében egy számozott pléhdarabért átadta a felöltőmet s azután egy darabig csevegtünk. Azt mondtam neki: „Uram, ez az estély pompás

ipartestületek és egyéb érdekelt szaktestületek bevonásával létesítendőik úgy, hogy az ipartestületek — különösen vidéken — azoknak szervei legyenek. Vidéken egyelőre csak a kereskedelmi és iparkamarák székhelyein létesítendőik ily intézetek.

3. A munkaközvetítő intézetek ügyeinek intézésére szükség van mérsékelt számú tagokból álló választmányra, melyben a munkások is helyet foglaljanak, még pedig olyformán, hogy a fentartók által a tagok egyharmada a munkaadók, egy harmada a munkások, egy harmada pedig mindkét érdekelt féltől független, páratlan egyénekből választassék. A Budapesten létesítendő intézet választmányában a székesfőváros és a budapesti kereskedelmi és iparkamara, valamint az országos iparegyesület okvetlenül képviseltesse, sőt lehetőleg bevonandók abba az egyes ipartestületek is, egy-egy tag által.

4. A követítés ingyenes.

5. Az összes ily munkaközvetítő intézetek felett a kereskedelmi miniszter gyakorolja a főfelügyeletet.

6. Kívánatos, hogy az ezen alapelvek szerint létesítendő intézetek, az összes már létező egyesületi vagy magánipari munkát közvetítő intézetekkel összeköttetésbe lépjenek. A budapesti és a vidéki intézetek közt szerves kapcsolat létesítendő s a közvetítés közül egységes eljárási módozatok állapítandók meg. A Budapesten létesítendő ipari munkaközvetítő intézet és a földművelési miniszteriumban levő mezőgazdasági munkát közvetítő hivatal közt, valamint az ipari és mezőgazdasági munkát közvetítő vidéki intézetek közt — a mennyiben ehhez a földművelésügyi miniszter úr hozzájárul — összeköttetés létesítendő.

7. Sztrájk és munkakizárás esetére az intézetek a munkaközvetítést folytatják.

volt; s én nagyon örvendek, hogy önnel megismerkedhettem!“ Azután elvezetett a konyhába — nem tudom tulajdonképen, hogy miért — és bemutatott a szakácsnénak. Köztünk maradjon, nehogy megmondják a feleségének! — de úgy látszik, nagyon jó viszonyban van a szakácsnéval. Azt mondta neki: „Julcsa, bemutatom neked ezt az urat!“ és egy liter bort ittunk meg együtt. Ezalatt az idő alatt a szakácsné rajtam felejtette szemét, (elbizakodva) s azt hiszem... abból a módból, hogy rám nézett, hogy... No, de ne beszéljünk róla! Szegény gyermek!... Végül azt mondta egész halkán a háztulajdonosnak: „Igazad van, nagy szerencsétlenség reá nézve. Pedig olyan nemes a kis törpe!“ Nos, valóban, nem vagyok önhitt... Hanem ez gyönyörködtetett. Nagyon kedves egy nő az a szakácsné!

A mi a szeretetreméltó háziurat illeti, egészen bizalmasak lettünk egymással. S minthogy a mama vasárnap estélyt ad, meghívtam őt. Azonnal elfogadta, sőt ajánlkozott, hogy fel fogja szolgálni a hűsítőket. Milyen kitűnő ember! Ah, ez az ismeretség örömet fog szerezni mamának!

ISMERETEK TÁRA.

A tojások konzerválása.

A tojások épen eltartásának kérdése már gyakran foglalkoztatta nemcsak azokat, a kik azokkal kereskednek, hanem a tndomány embe-reit is, kik belátták, hogy egy ilyen természetű találmány által nagy szolgálatot tennének az emberiség élelmezésének, s egyúttal a meggazdago-dásnak egy új forrására találnának.

Rég idők óta alkalmazták már e czélra a zsírt, meszes vizet, szénport stb. De szerencsétlenségre e szerek konzerválják ugyan némileg a tojásokat, de legtöbb esetben megfosztják eredeti ízétől.

Pedig, hogy mily nagy fontossággal bír a tojásoknak frissen eltartása, azt csak akkor foghatjuk fel, ha meggondoljuk, hogy a tojás egyike azon élelmi szereknek, melyeknek ára legnagyobb hullámszásnak van alávetve.

A budapesti árakat tekintve (a hol az évi fogyasztás több mint ötven millióra megy) a tojás ára darabonként 1 és 1/2 kr.-tól egész 5 kr.-ig szokott váltakozni.

Egy sikeresen alkalmazott eltartási módszer által tehát a tojásokba fektetett pénz több mint 300 százalék nyereséget biztosít.

Egy újabban feltalált módszer abban áll, hogy a tojások paraffinnal vonatnak be, s az ezzel tett kísérletek felette kitűnőknek bizonyultak.

Egy kiló paraffin 3000 tojás bevonására is elégséges lévén, az eljárás említésre is alig méltó csekélységbe kerül.

Az így elrakott tojások 5—6 hó mulva is egészen frissek maradtak, s eredeti ízükből mit sem veszítettek.

A feltaláló a tojások súlyára alapított összehasonlító kísérleteket tett, s ezek a legjobb eredménnyel sikerültek; a kísérlet ugyanis abból állott, hogy több paraffinnal bevont és természetes állapotban hagyott tojást különböző időközökben megmért.

Egy természetes állapotban hagyott tojás januárban 49 grammot, márcziusban 47-et, májusban 45-öt és júniusban 43 grammot nyomott, tehát súlya nem egészen 5 hónap alatt 6 grammal apadt.

Ellenben a paraffinnal bevont tojások a legkisebb változásnak sem voltak alávetve, s mindvégig megőrizték eredeti súlyukat.

Állítólag az így elrakott tojások két év mulva sem változnak.

Az elteendő tojásoknak teljesen frisseknek kell lenniök, mert a már egyszer romlásnak indult tojást a paraffin sem javíthatja meg.

Nagyon természetes az is, hogy a paraffinnal bevont tojások ültetésre már nem használhatók, mert a láthatatlan likacsokat a paraffin annyira betömi, hogy a tojás belsejébe a levegő többé be nem hatolhat s így a csirkék ki nem kelhetnek.

Oroszországban a tojásokat 4—5 napi időközökben kétszer bekenik vaselinnel s azután fagymentes helyen kosarakban korpá közé rakják. Állítólag e módszer mellett 4—5 hónapig friss marad a tojás.

Egy harmadik módját a tojás épentartásának egy vegyész fedezte fel, a ki a tojások vastagabb végén levő, úgynevezett légtartóka egy

igen hegyes fecskendővel sós vizet lövel be, s a tojás héján a fecskendő által okozott nyílást enyv, vagy pedig peccétviaszszal beragasztja.

Az így kezelt tojások még egy év múlva is egészen frissek maradnak s még lágy tojásként is élvezhetők.

Munkanapok száma.

Egy statisztikus kiszámította, hogy egyes országokban évenként hány napot dolgoznak. Ezen adatokból különféle következtetéseket vonhatunk részben a nép vagyonságát, részben pedig szorgalmát illetőleg.

Oroszországban 267, Angliában 275, Spanyolországban 290, Ausztriában 295, Franciaországban 302, Amerikában 306, Hollandiában 308 és végre Magyarországon 312 napot dolgoznak évenként.

Kitűnik ebből, hogy a magyar dolgozik legtöbbet, mert halaszthatlan mezei munkáira való tekintettel csak télen tartja meg a vasárnapi munkaszünetet.

Érdekes megfigyelés, hogy a kanadai munkás, bárha otthon csak 270 napot dolgozik, ha Amerikába kivándorol, ott már 306 napot tölt munkával.

Az emberbőr kikészítése.

Az emberbőr cserzése, illetőleg kikészítése nem új dolog.

A történelem tanúsága szerint a legrégebb időben nyomaira találunk.

Ziskáról beszéli a monda, hogy haldoklása közben meghagyta embereinek, hogy bőréből dobot készítsenek, azért, hogy halála után se feledjék, hogy az ő hangjára kell masirozniok.

Az alkímisták asszonyok bőrébe köttették titkos könyveiket, sőt magát a bibliát is.

Angliában a martboroughi könyvtárban sok ideig két könyvet őriztek, melyek Bateman Mary boszorkánynak bőrébe voltak kötve, kit a század elején gyilkosság miatt végeztek ki.

A múlt század végén a meudoni bőrgyár igen rossz hírnévnek örvendett. Ez a gyár egy emberbőrből készített papucsot ajánlott fel XV. Lajosnak. *Crequi* márkinő naplójában a következőket írja:

„A meudoni gyárban oly finom és jó minőségű emberbőrt készítenek, hogy ez valóban mindent felülmúl. Sokan viselnek e gyárban készült emberbőrből nadrágot, s az anyagot ehhez az 1789-iki forradalom áldozatai szolgáltatják“.

Hozzáteszi még, hogy az ilyen bőr oly kitűnő, hogy a tevébőröket is felülmúlja; a nők bőre különösen puhasága által tűnik ki.

Duval György a „Rémuralom emléke“ című munkájában kiegészíti a márkinő naplóját, a midőn írja, hogy „Meudonban mindenki tudja, hogy éjnek idején minő rettenetes manipulációk folynak az ódon kastélyban; a parasztok széltére beszélnek, hogy minden éjjel fedett kocsikon szállítják a gyárba a vérpadon kivégzettek holttesteit“.

Egy amerikai gyárban alig néhány év előtt emberbőrből készítették cipőket s az anyagot a massachusettsi kórház szolgáltatta.

E hiénai üzelmeknek Mellen képviselő vetett véget; az ő indítványára törvényt hoztak, mely szerint öt évi börtönnel büntetendő az, a ki emberbőrt, vagy abból készült árút forgalomba hoz.

De tudományos szempontból is sokan foglalkoztak már az emberbőr kikészítésével, s a tudósok megállapították, hogy az állatvilág távolról sem szolgáltat ilyen finom és puha bőrt. Különösen dicsérik az asszonyokét, mely — főleg az emlők táján — határtalan puhaságánál fogva, a legfinomabb munkákra is felhasználható.

K R Ó N I K A

A *francia minisztertanács* a párisi lapok egyhangú jelentése szerint kedden fog foglalkozni Dreyfus megkegyelmezésével. A katonai revíziós bizottság addig határoz a főlbezés dolgában s ha a rennesi törvényszék ítéletét helybenhagyja, a minisztertanács kegyelmet ad Dreyfusnak s Loubet elnök még aznap közlésezi, hogy az elítéltek megkegyelmezett. A családjának ilykép visszaadott ember, írják tovább a francia lapok, mint magánember tovább keresheti igazságát. De, teszik hozzá az ujságok, erre alig marad ideje, mert első dolga lesz, hogy egészségéről gondoskodjék, mert az Örgögszigeten kiállott szenvedései testét, lelkét teljesen tönkretették. Azok a hírek, a melyek azt jelentik, hogy Dreyfus tüdővésztes s alig él még pár esztendő, úgy látszik, csak arra valók, hogy a részvétet növeljék és előkészítsék a kegyelem útját. Sőt egy ujság azt írja, hogy Dreyfusnak már napjai is meg vannak számlálva s a kegyelemmel nagyon sietni kell. A „Lanterne“ azt írja, hogy a bírák reszketnek, hogy Dreyfus meghalhat, mielőtt kegyelmet kapna. Mint lapunk zártakor értesülünk, Dreyfust már szabadon is bocsátották.

Az *olasz kamarában* június utolsó hetében folyt az obstrukciós harcz a Pelloux-kormány ellen az alkotmányos jogokat korlátozó javaslatok miatt. Az obstrukció tetőpontjára hágott június 20-án, a mikor formális verekedésre került a dolog a képviselők között, miközben négy szocialista képviselő a szavazó urnákat összetörte. E négy képviselőt, névszerint Bissolatit, Prampolinit, de Felicet és Morgroít e miatt vád alá helyezték. Sokáig tanakodtak rajta, hogy a képviselőket a rendőribíróság, avagy az esküdtszék elé állítsák. A főlbezési bíróság most az államügyész óhajlásának megfelelően olyképen döntött, hogy a képviselőket esküdtszék elé kell vinni. Így lehetséges, hogy a képviselőket felmentik, míg a rendőrbíróság határozottan elítélte volna. Az Itálie e dolgokkal foglalkozva, a többi közt azt írja, hogy ha most tárgyalás alá kerülne a kamarának az a dekrétuma, a mely az alkotmányos jogokat korlátozza, a szélsőbal nem obstruálná meg többet, hanem csak heves beszédekkel tiltakoznék ellene.

A *finneknek* újabb sérelme van, Dachn tábornok, finnországi államtitkár utódjává egy orosz embert neveztek ki, Plesve államtitkárt, holott mindenki azt várta, hogy ezt az állást legalább meghagyják a finneknek. A pétervári naczionalista ujságok örömmel üdvözlük ezt a kinevezést, mert biztosítékot látnak benne arra nézve, hogy Finnországot teljesen beleolvasztják Oroszországba.

Az *angol-transzváli viszály* dolgában való döntést ismét elhalasztották. Anglia halasztotta el legutóbbi jegyzékében, a melyet a transzváli

kormányának, illetőleg Krüger elnöknek küldött. Az eddigi követelményekhez Anglia még egy föltételt szab a békés megegyezésre, azt, hogy a volksraad új tagjai, a kiket majd az új választótörvény alapján választanak meg, saját nyelvüket is használhassák a volksraad tanácskozásain. Erre a javaslatra és a többire is az angol kormány végleges választ kér s hozzáteszi, hogy ha Transzvál elfogadja a javaslatokat, a konfliktus azonnal megszűnik, ha nem fogadja el, akkor az angol kormány új, megfelelő javaslatot tesz a végleges megoldásra. A konfliktus dolgában tehát újból hosszas tárgyalás indul meg; a döntés késik vagy akkor lesz meg, a mikor Anglia akarja. Azok után a fenyegetések után, a melyeket az angol államfőriaktól s különösen Chamberlain gyarmatügyi minisztertől hallottunk, feltűnő vagy legalább is különös, hogy a mikor Transzvál már szinte kimondta az utolsó szót, Anglia új javaslatokat tesz s látszólag azon van, hogy a háborút elkerülje. A mikor hétfőn az angol minisztertanács ezt a legutóbbi jegyzéket megszövegezte, sok ezer ember várta a minisztertanács végét a külügyi hivatal előtt, mert mindenki azt hitte, hogy a jegyzék ultimátum lesz s azután alig pár nap kérdése a háború kitörése. A minisztertanács által készített jegyzék azonban nem ultimátum, tartalma ugyan ultimátumszerű, de alakja nem az; Transzváltól ugyan végleges választ kér, az angol kormány utolsó válaszát azonban föntartja későbbre, hogy mikorra, ezt sejteni nem lehet. Hogy a háború így nehezen érik, annak több oka van, elsőben az, hogy Anglia még nem készült el teljesen, mert ismerve a burok nagy elkeseredését, tudja, hogy csak jól felszerelve és elkészülve, ütközhetik velük sikeresen. Hozzájárul ehhez, hogy az angol közvéleményben mind erősebb mozgalom vehető észre a délafrikai háború ellen. A legutóbbi minisztertanács ideje alatt a nép tüntetésre készült abban az esetben, ha a kormány kimondta volna az utolsó szót, a melynek eredménye feltétlenül háború lett volna. Az első tüntetést Salisbury és Chamberlain ellen tervezték s Chamberlain, a ki értesült a készülődésekről, a minisztertanács végén a nép megnyugtatására kijelentette, hogy a döntés nem történt meg s a kormány mindent el akarván követni a konfliktus békés úton való elintézésre, új tárgyalást kezd. Viktória királyné határozottan a békés elintézés álláspontján van s elhatározásának szintén nagy része van abban, hogy a transzváli háború még nem tört ki. A miniszterek egy része, s úgy mondják a nagyobb része, azon a véleményen van, hogy egy okos egyezkedéssel ugyanazt el lehet érni, a mit a háborúval, a mely bizonyára évekig tartana, óriási pénzbe kerülne s kockára tenné Anglia hegemóniáját Délafrikában. Ezek a körülmények mind közrejátszottak abban, hogy a transzváli háborút elhalasztották. A burok azonban nem hisznek csöppet sem abban, hogy az angolok igazán akarják a békés elintézését; az a meggyőződésük, hogy Anglia csak azért halogatja a döntést, hogy kellőképpen elkészüljön s alkalmas pillanatban megjelenhesse és rögtön megkezdhesse a háborút. Transzválban ezért nagy erővel készülnek az emberek s minden békehangoztatás mellett Anglia is egyre-másra küldi csapatait Dél-Afrikába.

A belgrádi összeesküvők pöre most, hogy ítélthez közeledik, már nem oly sötétnek látszik

a vádlottak sorsa, mint eleintén. A felségárulásról szóló szakaszt semmiesetre sem fogják oly tömegesen alkalmazni, mint a hogy a közvádoló javasolta s a törvényszék a felségsértés vádját fogja javarészt tekintetbe venni.

Knezevicset természetesen halálra ítélik, még pedig közmegnyugvásra. De azért az ő büntetése dolgában is vannak eltérő jogi felfogások. Ha ugyanis nem sikerül bebizonyítani, hogy egy felségárulásra szövetkezett összeesküvés eszköze volt, akkor merénylete egyszerű gyilkossági kísérletnek is minősíthető, mert a szerb büntetőtörvényben nincs külön szakasz az uralkodó és a családjabeliek ellen elkövetett büntettekre. Ilyen esetben, ha egyszerű emberölési kísérletnek vették a merényletet, nem is kellene halálra ítélni. Csakhogy az kérdést sem szenved, hogy a bírák őt ennek ellenére is agyonlövésre ítélik. Vádlótársai közül azonban többen három és tizenöt év közt való fegyházbüntetéssel fognak megmenekülni. A cél azért így is el lesz érve, mert a radikális párt vezéreit ilyen módon jó időre elteszik láb alól.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Vezércikkünkkel kapcsolatban ez úton is felszólítjuk előfizetőinket, hogy mindenki — a saját jól felfogott érdekében — legalább egy tagot igyekezzen még szerezni.

Egyben értesítjük tagjainkat, hogy a „Kitartás“ pénztára ünnep- és vasárnap délelőtt 12 óráig nyitva van.

Különös párviadal.

Az ujjfarthfai acélgyárban érdekes párbaj folyt le, a melyet két gőzmozdony vívott egymással, a miért is Hopkins mozdonyvezető a közbiztonság veszélyeztetése miatt állott a törvényszék előtt. Edwards mozdonyvezető vizért indult a géppel, de Hopkins, a ki épen szenet rakott a mozdonyra, elállotta útját. Ennek daczára Edwards előnyomult és el akarta Hopkins mozdonyát taszítani. Hopkins nem hagyta magát. Több gőzt használt mint amaz és egy másik sínparra toltta Edwards mozdonyát. Edwards újból próbálkozott, de Hopkins megint visszaterelte. Egy újbóli kísérlet következménye volt azután, hogy a rugók összeütköztek. Hopkins kijelentette, hogy inkább szétzúzza a mozdonyokat, mintsem hogy eltávozzék előbb, mielőtt szénnel megrakodott volna. Végre felsőbb hatóság közbelépésére Hopkins eltávozott a küzdterről. De miután ő volt az, a ki az egész harczt előidézte, ő állott mint vádlott a bíróság előtt.

Az a világitás!

Érdekes világot vet a magyar vendégfogadóbeli viszonyokra egy magyar turista levele. A levélből a következőket közöljük:

Körülbelül nyolcz heti utat tettem a nyáron Felső-Magyarországon keresztül. Mivel többnyire gyalog mentem, az 56 nap alatt körülbelül 35 fogadóba „szálltam be“. Kis helységeken csak éjszakára maradtam. 35 számlát hoztam haza utamból. Ezekon mindenütt ott szerepel a „vilá-

gítás". 13 esetben 30 krt számítottak föl, míg a másik 22 esetben 20 krajczárokat. Így tehát most a nyáron 8 héten keresztül 8 frt 30 krt költöttem „világításra“, pedig a gyertyát csak a levétközésnél vettem igénybe, meg néha olyankor, mikor holmi barátságatlan apró éjjeli látogatók ellen intéztem vadászatot. Nem égbekiáltó-e ez, nem kellene-e engem gondnokság alá helyezni? 8 frt 30 krt 40 gyertyára költeni! Hisz ez — kilóját 40 kr.-ba számítva — több mint 20 kiló gyertya, tehát majdnem egy negyed métermázsa 55 nap alatt. Számítsuk a jobbik minőséget, ebből egy kilóra 6 drb. gyertya esik, tehát összesen 120 gyertya, vagyis egy napra több, mint két gyertya. Ha egy gyertya 35 centiméter hosszú, akkor az összes gyertyák majdnem 50 méter hosszú rudat adnak, a mi megfelel egy 10 emeletes ház magasságának. Valóban pedig összesen két szál gyertyát égettem el, itthon tehát 14 krból kiállíthattam volna a világítást.

Az új Salamon.

Oroszország déli részének egyik városkájában történt az eset. A postamester nadrágot rendelt magának a városka derék szabójánál. A nadrág elkészült, de a postamester nem akarta átvenni. Nem használt sem könyörgés, se fenyegetés. A szabó bepörölte a rendelőt. A bíróság előtt kijelentette a vádlott, hogy a nadrág nemcsak rosszul van szabva, de még szűk is. A szabó váltig az ellenkezőjét állította és kérte a bírót, hogy próbáltatná föl a rendelővel ott a helyszínen a nadrágot. A bölcs bíró azonban másképp határozott. Levetette a saját nadrágját és magára próbálta a pörös nadrágot. Neki kitünően állott. Ki is nyilatkozta menten az alperes nagy szörnyűködésére, hogy a nadrág kitünően van szabva, jól varrva, úgy hogy nemcsak hétköznapon, de még vasárnapon is viselheti alperes a nadrágot. Így a szegény postamesternek nemcsak a nadrágot, de még a perköltséget is meg kellett fizetnie.

Eredeti fogás.

Egy angol, a ki tíz évig lakott Párisban, a következő históriát írja le egyik angol folyóiratban, a mely ismét élénken világítja meg a párisiak üzleti szellemét. Valahányszor a Saint Péres hidon haladt át az angol, a hid közepén egy borzasztóan piszkos kutya vetette magát lábai elé és cipőjét teljesen bepiszkolta. A hid végén álló csizmatisztító alázatosan kínálta szolgálatát. — Az angol természetesen megtisztította cipőit. Kezdetben nem nagy figyelmet fordított az esetre. De mikor a kutya másnap és harmadnap újból bepiszkolta cipőjét, észrevette, hogy a kutya erre idomítva van. A kutya tudniillik a csizmatisztító üzlettársa volt.

A véletlen szerepe a tudományban.

Az alábbi összeállítás mutatja, hogy milyen nagy szerepet játszik a véletlen a találmányoknál és fölfedezéseknél. Gutenberg megpillantotta egy lópatkó lenyomatát a poros úton és megvolt a — könyvnyomtatás. Newton az alma esését figyelte meg és megállapította a nehézkedés törvényét. Bötther, a ki agyagkeverékből tűzálló téglákat akart előállítani, a porcellánnak lett feltalálója. Galilei a pisai templom örökmécsének szabályszerű

ingásából az inga törvényét állapította meg, mit Huygens aztán tökélesbített. Az olasz Galvani békacombokkal kísérletezett s azokat ablakának rézpárkányára aggatta. Zivatar tört ki s észrevette, hogy a békacombok minden villámlásnál megreszketnek. További megfigyelés után rájött, hogy ennek a rézpárkány az okozója — s innen a Galvan-áram. Egy órásinas két ujjja között tartja az óraüveget s elbámul, hogy a messze fekvő templom keresztjét milyen nagynak látja — e percztől ismerjük a messzelátót. Senefelder nevű szegény muzsikus kíváncsi volt, hogy nem lehetne-e könnyebben hangjegyeket kőbe mint rézbe metszeni? Mikor előkészíti a követ, ugyanakkor kéri anyja, hogy írjon össze egy mosószámlát. Miután sem tinta, sem papír nem volt kéznél, valami marófolyadékkal írta föl a számlát a kőre, hogy később onnan leírja. Néhány nappal később meg akarta a követ tisztítani, mihez salétromsavat használt, s az írás néhány pillanat múlva megjelent. Első dolga volt nyomdafestéket venni, egy lenyomatot készíteni — és életre kelt a litográfia.

Bolondujtság.

Bolondok számára bolondok által írt ujság ma már nem ujság. Néha a főorvos felületesen átnézi a kefelevonatokat, de maguk a tébolyház lakói írják, szedik, nyomtatják és szállítják. Amerikában termett meg ez az ujságfajta, de Skócziában jelent meg az első, nagyobb kort elért bolondujtság, a melynek 1844. december 3-ika a születésnapja. Ekkor jelent meg a New-Moon első száma Dumfriesben. Azóta e nemben a következő ujságok jelentek meg: a Morningfide Mirror az edingburgi elmeógyógyintézetben, az Excelsior Perlben, Fort England Mirror Grahamstovnbán (Délafrika), Murthly Magazine Pertlben. Under The Dome az egyik londoni intézet lapja és Conglomerate New-Yorkban. Bizonyos tekintetben elérik ezek az ujságírói ideált: minthogy maguk az írók a maguk gyönyörűségére írják ezeket az ujságokat, természetesen az olvasók gyönyörűségére is szolgálnak. Az olvasnivaló négy kilenczedrészét utirajzok és elméleti fejtegetések teszik. A tartalom többi része ezekre a rovatokra oszlik: humor, helyiérdekű ügyek, könnyebb fajtájú költészet, irodalmi szemle és színházi hírek. Ami feltűnő ezekben az ujságokban, az, hogy minden melancholikus témát kerülnek. És egyik nagyobb intézet orvosa kijelenti, hogy ezt nem rendeletre teszik. Egyik ilyen ujságban megjelent valami történet, a melyet írója első személyben mond el és a melyben a darab hősének — kétségkívül a szerzőnek — fordított feje volt. Ez a sors aztán üldözi a megőrülésig, a gyilkolásig.

Ha nem tekintjük ezeket a különben ritkán megjelenő tragédiákat, általában pompás humor van e lapokban. A kérdések és feleletek rovatában többek közt ez állt egyik lapban:

Mikor fogja „Sába királynője“ a walesi herczeg királyi rangját elismerni?

Csakugyan orrán fogta Mária Corelli az orvost? stb.

Nemcsak bolondnak, de okos embernek is érdekes olvasmány a bolondujtság.

Tartalom: Közeledés a cél felé. — Kongresszusok. — *Tárca.* A mikor megláttalak leányka. Leleplezve. *Zsilvay Sándor.* A tökféjű. — Hatósági munkaközvetítés. — *Ismeretek tára.* — *Krónika.* — *Vegyes közlemények.*